

Ἐγεννήθη ὁ Κούμας εἰς τὴν Λάρισσαν, τὴν
 26 Σεπτεμβρίου 1777, ἀπὸ γονεῖς τιμίους, ἐνα-
 ρέτους, καὶ εὐκατασιάτους. Τὰ προτερήματα, τὰ
 ὅποια τὸν ἐστόλιζαν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας, ἦσαν πολ-
 λότιστα· αἰσθησις ὀξυτάτη, κοσμιότης, καὶ εὐπεί-
 θεια. Ἀλλὰ, τὸ θαυμασιώτερον, ἡ φύσις εἶχε
 στολίσει τὸν ἄνδρα τοῦτον μὲ τοιοῦτον σκεπτικὸν
 χαρακτῆρα, ὥστε ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἔδειχεν ὅτι
 ἦτο προωρισμένος εἰς ἀνώτατόν τινα βαθμόν· καὶ
 τὸ ἔδειξε πραγματικῶς, ὅταν οἱ γονεῖς του, βλέ-
 ποντες τὸν πρὸς τὴν Παιδείαν διακαῇ ζῆλον τε,
 τὸν παρέδωκαν εἰς τὸν ἐν Τυρνάβῳ διδάσκαλον
 Πέζαρον. Ὁ διδάσκαλος οὗτος, ὡς λέγει ὁ σο-
 φὸς Μακαρίτης εἰς τὸν Βίον του, ὅταν παρεδόθη
 εἰς αὐτόν, τοῦ ἐφάνη ἄγγελος μᾶλλον παρὰ ἄν-
 θρωπος. Ἐκ τῆς ἐκφράσεως ταύτης δυνάμεθα νὰ
 καταλάβωμεν μὲ ποῖον ὄμμα ἐθεώρει ἡ εὐαίσθη-
 τος καρδιά του τὸν ὑπουργὸν τῆς σοφίας, καὶ
 ἀκολοῦθως δὲν εἶναι θαυμαστόν, ἂν, εἰς μόλις
 δεκαενναετῇ ἡλικίαν, ὑπερβᾶς τοὺς συμμαθητάς
 του, ἐτελείωσεν ὅλα τὰ μαθήματα τοῦ περιβοήτου
 Σχολείου τῆς Τυρνάβου, ἡγουν τὴν Ἑλληνικὴν
 φιλολογίαν, καὶ τὰς ἐπιστήμας τοῦ τότε καιροῦ.

Εἶναι τὰ μέγιστα ἀξιοσημεῖωτον, ὡς Ἕλληνες,
 ὅτι κατ' ἐκείνην τοῦ χρόνου τὴν περίοδον οἱ αἰ-
 διμοὶ διδάσκαλοι τῆς Ἑλλάδος, ἐνόνοντες Σωκρα-
 τικὸν χαρακτῆρα, ἐδίδασκαν τοιοῦτοτρόπως, ὥστε
 ἔσυραν τοὺς μαθητάς των ἐκόντας καὶ ἄκοντας
 εἰς τὴν Ἀρετὴν, ἐντυπώνοντες πρῶτα εἰς τὰς ψυ-
 χὰς αὐτῶν βαθύτατον χαρακτῆρα φιλογενίας.
 Τοῦ υπερθαύμαστον τοῦτο πνεῦμα τῆς φιλογενίας

ἐκυρίευσεν λοιπὸν κατ' ὅλοκληρίαν καὶ τὸν σοφὸν
 Κούμαν. Ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸ
 οὐσιωδέστατον ἀντικείμενον, διὰ τοῦ ὁποίου προά-
 γεται καρπὸς εἰς τὸ ἠθικὸν μέρος τοῦ ἀνθρώπου,
 ἡγουν τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα. Ἄν καὶ ἀσθε-
 νῆς τὴν κρᾶσιν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας, πυρπολούμενος
 ἀπὸ τὸν διακαῇ καὶ οὐράνιον ἔρωτα τῆς Σοφίας,
 καὶ μιμούμενος τὸν αἰοίδιμον αὐτοῦ διδάσκαλον
 Πέζαρον, καὶ τοὺς κατ' ἐξείνον τὸν καιρὸν σεβα-
 σμίους Ἐπισκόπους, τὸν αἰοίδιμον Εὐγένιον τὸν
 Βούλγαριν, καὶ Νικηφόρον τὸν Θεοτόκην, πρῶην
 διδασκάλους, ἔδραμεν ἐκ πρώτης ἀφειτηρίας τὸ
 διδασκαλικὸν στάδιον.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐδίδαξεν εἰς Λάρισσαν,
 ἀποδώσας οὕτω τὰ ἀκροθίνια τῶν πόνων του εἰς
 τὴν Πατρίδα· ἀκολοῦθως εἰς Σαρισάνην, καὶ ἐν-
 τεῦθεν εἰς Ἀμπελάκια ἐποχαὶ ἀξιομνημόνευτοι,
 διότι ὁ σπόρος τῆς σοφίας διεδίδετο εἰς δένδρον
 μέγα.

Ἀλλ' ὁ ὑποθερμαίνων δαιμόνιος πόθος τῆς
 ἀποκτήσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν φώτων ἐκυρίευσεν καὶ
 τὸν νέον Κούμαν. Ὅθεν καὶ διὰ τὸν σκοπὸν
 τοῦτον, καὶ διὰ τὰς συνεχεῖς καταδρομὰς τῆς τότε
 βαρβαρικῆς δυναστείας, μετέβη εἰς Βιέννην, ὅπου
 ἐπληρώθη σοφίας εἰς τὸ ἐκεῖ λαμπρὸν Πανεπι-
 στήμιον.

Ἔως ἐδῶ ὠμιλήσαμεν περὶ τῶν διδακτικῶν
 αὐτοῦ πόνων. Ἄς ἔλθωμεν τῶρα καὶ εἰς τῆς γρα-
 φίδος αὐτοῦ τὰ κατορθώματα. Ἀφίνων τὴν ἐκ-
 δοσιν τῶν Κωνικῶν τομῶν τοῦ Καϊλλίου, τὴν
 ὁποίαν ἔκαμεν εἰς ἡλικίαν ἑξοσι ἔς ἑτῶν, ἐρχο-

385

5
overprint Zuluwani
-car E Πικυδία Κολμα

Trisbolov 25 Maiou, 1835

Σοφίαι και σεβασμώδεις παῖδες, μὴ τὸ προσήκον σεῖς ἀπαίρῃς τὴν δέξιάν σας.

Καὶ θερμῶς παρακαλῶ νὰ ἔχω συγγνώμην, ἂν ἕως σήμερον χάρις ἀπαύδησιν παρημέλησα τὴν
ἐμβασίην ἐπιστολῶν σου 21 Μαρτίου, 1835. Τὴν εἶχον λάβειν εἰς ἐκείνη τὴν ἡμέραν καὶ παλάπιον
ποχὴν, ὅτε μετέβησα ὁ ἀδελφός σου καὶ ἀδελφίσκος τῶν πατέρων, σθεναρῶς τὸν γλυκύτατον τὸν ἀγγινούσασόν μου
υἱὸν Ἀχιλλέα! Ἀπὸ τότε ὅλα τὰ λαμπρὰ τοῦ πόθου σου μὲ φαίνονται μαύρα καὶ σκοτεινὰ,
δὲν ἀνταρτίζω τὴν, οὐδέ τὴν δέλω πᾶν, εἰ μὴ διὰ τὴν πλῆθυσ ἀπαρηγορήτως τὴν δέξῃς ἐκείνου τοῦ υἱοῦ,
ὅστις εἶχε δι' ἐμὲ ὅλα τὰ δέλητρα, ὅσα ἔσονται νὰ μεταστρέψωσι τὴν εὐτυχίαν μου!
Ἀλλὰ διὰ τί μὲ τὴν δέξῃς τῶν ἀδελφῶν μου νὰ δλιβῶ τὴν καρδίαν τοῦ εὐαγγελίου παρὸς καὶ φίλου μου;
Μὲ λαμπρομένῃ καὶ ματαθλιμμένῃ καρδίᾳ ὑποτάσσομαι εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Θεῆας Βουλῆς, καὶ τὴν παρακα-
λῶ διὰ τὴν εὐχὴν καὶ τὰ ἐπιλοιπὰ μου θεῶνα.

Καλὴ τὴν αὐτὴν τοῦ πατρὸς μὲν ἐκπαίδευσις τὴν αὐτὴν ἡλικίαν καὶ ὁ σοφὸς Κούμας.

+ Χρησιμεύοντες ὡς ἔλαττα οὗτοι ἐπιπρόσθετον λόγοι ἐκφράζονται εἰς τὴν ἱερὴν του αὐτοῦ τὸν λόγον Ἰσάβηθ Αὐγ.
Ἡ ἑλπίδα τῶν Ἑλλήνων Σχολῶν Χριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Διὰ τοῦτο οἱ ἑλπίδες προύχοντες ὁμογενεῖς,
μινώσκοντες τὴν ὅσον ἔχουσιν τῆς σεβασμιότητός σας οὐκ ἐκείνη, μετὰ παρακαλῶν νὰ σας γράψω ἱκετικῶς,
ὅτι αὐτοῦ γνωρίζετε ἵνα Διδάσκαλον, ἵναρὸν νὰ ἀναπληρώσῃ τὸν κενὸν τόπον τοῦ Κούμα, μετ' ἐλπίσεως
μισθὸν ₪ 1500 - Ἀργυρίου. Χάρη μεγίστην ἀνέλαβε ἐνέχεσθαι εἰς τοὺς ἑλπίδες ὁμογενεῖς, ὅτι
τοὺς προσηνέστες τοιοῦτον Διδάσκαλον, ἵναρὸν νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν νεοκτιστὴν τῆς παιδείας
καὶ ἀρετῆς. Ἀν' ἧς ἔργον ἡλικιωμένος καὶ ἱεροκήρυξ ἑλπίδων, εἶναι προληπτικός, μετ' ὁμοθυμῶν τοῦ
ἵσου, δεξιὰ ἀνέχοντες εἰς ₪ 2000 -. Τοῦτο προβάλλει εἰς τὴν σεβασμιότητάς σας, ὡς ἐπίβοτος τοῦ γένους,
αὐτὸ μέρος ὅσον τῶν ἑλπίδων ὁμογενῶν, παρακαλῶ νὰ ἀναδεχθῆτε τοιοῦτον βάρος, φέροντες τοιοῦτον
διδάσκαλον, καὶ δίδοντες ἀπόλαυσιν ὅσον δυνατόν λαχῶν, πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν ὁμογενῶν.

Τὴν παρρησίαν θυγάστρας, καὶ τὸν περιπόνητον νῦν σας με' πόδον ἀπὸ πάσης ἀπορίας!
Δεχθῆτε ὅλοι ὅμῳ καὶ τοὺς φίλιμους ἀπαρχαῖους ὅλῃς μου τῆς τελευτήτης σιμογενείας!
Εὐχόμενα νὰ βῆτε καὶ νὰ ἐνδύσῃτε πανόλες με' χάρι' καὶ ἀγαθιάσιν!

o filhos cas
o Luiz

τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμενὴν.
 Ὁ Σοφὸς, ἐρχόμενος εἰς τὸν Κόσμον, ἀνιχνεύει
 γεωμετρικῶς τὴν φύσιν καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ
 ἀνθρώπου, δοκιμάζει τὴν θείαν ἡδονὴν τοῦ νὰ
 μορφώσῃ τοὺς συγχρόνους του, καὶ τέλος ἀπο-
 θνήσκει, ἀφίνων εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὰς πλά-
 κας τῆς καρδίας του, ἡγουν τὰ συγγράμματα
 αὐτοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων, ὥς ἀπὸ πηγῆς πολυχεύ-
 μονος, ἀρύνονται τὰ εἰς τὸν Βίον σωτήρια μέσα.
 Ὅποια λοιπὸν δόξα, ὅποια τιμὴ, ὅποια εὐγνω-
 μοσύνη χρεωστεῖται εἰς τούτους τοὺς ἄνδρας!
 Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ ἔξοχος Κούμας, τοῦ ὁποίου
 στοχαζόμενος τὴν στέρησιν δὲν δύναμαι νὰ ἐκ-
 τείνω περαιτέρω ταύτην τὴν αὐτοσχέδιον ὁμιλίαν.

Μακαρία καὶ ἱερὰ ψυχὴ! Μὲ δάκρυα εὐγνω-
 μοσύνης εἰς Ἑλλήν, ὑπόχρεως εἰς τὰ σοφὰ σου
 συγγράμματα, καὶ πολὺ περισσότερον εἰς τὴν
 φιλίαν σου, διὰ τῆς ὁποίας τὸν ἐτίμησες ζῶν,
 ἀποδίδει σήμερον τὸν ἀνήκοντα ἔπαινον εἰς τὰς
 πράξεις σου. Αὗται βέβαια δὲν ἔχουν οὐδεμίαν
 χρείαν τῶν ἀσθενῶν λόγων μου. Ἀλλὰ, παρα-
 καλῶ, δέχθητι ταύτην τὴν προσφορὰν ὡς δη-
 μοσίαν ἀπόδειξιν βαθυτάτου σεβασμοῦ χρεωστου-
 μένου εἰς τὴν Σοφίαν καὶ εἰς τὴν Ἀρετὴν!

φ 12,385

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΛΕΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΟΦΩΤΑΤΟΝ

Κ. Μ. ΚΟΥΜΑΝ

ΤΟΝ ΛΑΡΙΣΣΑΙΟΝ,

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΩΣ ΚΑΙ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ
ΕΝ ΤΕΡΓΕΣΤΗ ΤΗΝ 1 ΜΑΙΟΥ 1836, ΕΙΣ ΤΗΝ
ΙΕΡΑΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ,

ΠΑΡΑ

ΥΠΑΤΙΟΥ ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ.

Σοφία μόνη τῶν κτημάτων ἀθάνατον.
Ἰσοκρ. πρὸς Δημόνικον.

ΕΝ ΤΕΡΓΕΣΤΗ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Μ. ΒΑΗΣ.

1835

Μαΐου 25

Προς τοις σπουδαστασι οὖτοις
 σπουδαστασι Γεώργιος Κυρίων
 Κυρίων Κ. Οὐνοπόλιος
 ἐν Νάυαριον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

μαι εἰς τὸ μέγα καὶ δυσαγώνιστον σύγγραμμα,
τὸ ὁποῖον συνέταξεν ὀλίγον ὕστερον, ἤγουν τὴν
Σειρὰν τῶν Μαθηματικῶν καὶ Φυσικῶν πραγ-
ματειῶν. Ἡ Σειρὰ αὕτη ὠφέλησε γενικῶς ὅλον
τὸ ἔθνος, διότι πρὸ αὐτῆς δὲν εἶχε φανῇ οὐδὲν
τοιούτον πλήρες σύγγραμμα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ'
οὐδὲ ἕως τῆς σήμερον δὲν ἐφάνη ὅλον ὁμοῦ συν-
ηρομολογημένον. Ἀκολούθως ἐξέδωκε διάφορα συγ-
γράμματα ὕλης Χημικῆς, Φιλοσοφικῆς, Γεωγρα-
φικῆς, καὶ Φιλολογικῆς. Ὅθεν καὶ αἱ Εὐρωπαϊαὶ
ἀκαδημαῖαι τὸν ἐτίμησαν τὰ μέγιστα· ἡ μὲν τῆς
Λειψίας διὰ διπλώματος ὡς δόκτορος τῆς Φιλο-
σοφίας καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν· αἱ δὲ τοῦ Βερο-
λίνου καὶ Μονάχου, ὡς ἐντίμου μέλους αὐτῶν.

Ἀλλὰ μὲν ὅλον ὅτι ἐφώτιζε τὴν Ἑλλάδα μα-
κρόθεν, ἀπεφάσισε πάλιν νὰ τὴν διδάξῃ καὶ διὰ
ζώσης φωνῆς. Μὲ φρονήματα λοιπὸν πυρπολου-
μένης καρδίας ἀπὸ ἔρωτα φιλογενίας, μετέβη ἀπὸ
Βιέννης εἰς τὴν Σμύρνην τὸ 1809 ἔτος, ὅπῃ ἀνε-
δείχθη θεμελιωτὴς τοῦ περιδόξου ἐκείνου καὶ τό-
σον ὠφελήσαντος τὴν Ἑλλάδα Φιλολογικοῦ Γυ-
μνασίου. Ἡ καθίδρυσις τοῦ καταστήματος τού-
του εἶναι ἱκανὴ πρὸς ἀπαθανάτισιν τοῦ ἐνδόξου
ἀνδρός, καὶ τὰ πράγματα ὄντα ψηλαφητὰ, λέγω
τῶν ἡμερῶν μας, δὲν χρειάζονται λόγους πρὸς
ἀπόδειξιν τῆς προαχθείσης ὠφελείας. Ἀρκεῖ μόνον
νὰ εἴπω, ὅτι μέγα μέρος τῶν σημερινῶν λογίων
τῆς Ἑθνότητος ἀνετράφησαν μὲ τὰς αὐρὰς τῆς σοφίας
τοῦ Κούμα. Διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην περιττὸν κρί-
νω νὰ ἐκθέσω καὶ τὴν ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν
ἐπροξένησε σχολαρχήσας ἀκολούθως εἰς Κωνσταν-
τινούπολιν.

Ἦδη δὲ ἐξερχόμην ἡ τῶν Ἑλλήνων ἐπανάστα-
σις, καὶ ὁ Κούμας μετέβη πάλιν εἰς τὴν Βιέννην
διὰ τὸ ἤδη προβεβηκὸς τῆς ἡλικίας του, ἀποφα-
σίσας νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ συγγραφικὸν τὸ ἔργον.
Περὶ ταῦτα τὰ ἔτη ἐσχεδίασε καὶ συνέταξε τὰ
πολυθρόλλητα συντάγματα, τὸ Λεξικὸν, τὴν
δωδεκάτομον Ἱστορίαν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων,
καὶ τὴν Γραμματικὴν.

Ἀλλ' ἐρχεται καὶ ἡ τρίτη περίοδος τῆς διὰ
ζῶντος λόγου διδάξεως τοῦ σοφοῦ ἀνδρός. Ἦδη
γέρον μεταβαίνει εἰς Τεργέστην, διὰ νὰ εὐρί-
σκειται μετὰ τῆς Οἰκογενείας τῆς προσφιλεστάτης
θυγατρὸς του. Οἱ φιλογενεῖς κάτοικοι τῆς Τεργέ-
στης δὲν θεωροῦν ἀδιαφόρως τὴν παρουσίαν τοι-
οῦτου φωστῆρος. Τὸν παρακαλοῦν λοιπὸν νὰ δε-
χθῇ τὴν Σχολαρχίαν ἐπὶ ταύτης τῆς Σχολῆς, καὶ
ὁ σεβάσμιος Κοῦμας, ὑπακούσας εἰς τὴν φωνὴν
τῶν ὁμογενῶν του, ἀνεδέχθη τὸ ἔργον τοῦτο μὲ
τὸν συνήθη αὐτοῦ διακαῆ ζῆλον.

Γονεῖς τῶν παιδῶν τῆς Σχολῆς! ἴδετε ὁ-
φθαλμοφανῶς τοὺς καρπούς τῆς διδάξεως τοῦ
Κούμα! Τίς ἡ χρεία λοιπὸν νὰ πλέκω ἐγκώμια;

Ἀλλ' οἴμοι! ὁ φθονερὸς δαίμων τῆς Ἑλλάδος
δὲν ἔπαυσε τὴν τρομερὰν του καταδίωξιν. Πρὸ
τριῶν χρόνων μᾶς ἐστέρησε τοῦ ἀοιδίμου Κοραῆ,
καὶ τώρα μᾶς στερεῖ τοῦ σοφωτάτου Κούμα, τῆς
διδάξαντος τὴν Ἑλλάδα τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη!

Ἕλληνες, ὁ Κούμας ἀπέθανεν, ἀλλὰ τὰ σο-
φὰ του συγγράμματα θάλλουσιν αἰωνίως, φέρον-
τα εἰς ἐπιγραφὴν τὸ περιλάμπον σεβάσμιον αὐτοῦ
ὄνομα. Ἡ μνήμη τοῦ σοφοῦ δὲν διαβαίνει ὡς
ἄνθος ὀλιγοχρόνιον, ἀλλὰ διαμένει σεβαστὴ εἰς

ΤΗΣ Λαρίσσης τὸ κλέος, ὦ Ἕλληνες, ὁ σοφὸς
λέγω καὶ σεβάσμιος Κούμας, δὲν ὑπάρχει πλέον!
Σήμερον μετέβη εἰς τὴν οὐράνιον Ἀθανασίαν,
καλύψας μὲ ἀπαρηγόρητον πένθος τὴν Πατρίδα,
τὴν Νεολαίαν, καὶ τὴν Φιλολογίαν. Πενθεῖ ἡ
Πατρίς, διότι ἐστερήθη ἐναρέτου καὶ σοφοῦ πο-
λίτου, ἱκανοῦ νὰ συνεργήσῃ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν
της. Πενθεῖ ἡ Νεολαία, διότι βλέπει ἐσβυσμένον
τὸν φωταυγέστατον λύχνον, ὅστις τὴν ὠδῇγει εἰς
τὴν διασκέδασιν τοῦ σκότους τῆς Ἀμαθίας. Πεν-
θεῖ ἡ Φιλολογία, διότι χάνει ἓνα τῶν ἐπισημο-
τέρων ἱππέων της, εἰς τὸν ὁποῖον ἐσεμνύνετο. Εἶ-
ναι λοιπὸν ἱερώτατον χρέος ἐκάστου Ἑλλήνος νὰ
ἀνταποδώσῃ σήμερον, τὴν τελευταίαν φορὰν, τὰς
ἀνηκούσας τιμὰς εἰς τὸν ἐνδοξὸν νεκρὸν πρὸς Ἀ-
θάνατον μνήμην· διότι οὗτος εἶναι ὁ σκοπὸς,
τὸν ὁποῖον ἀποβλέπουσιν οἱ ἀγῶνες παντὸς πε-
παιδευμένου καὶ ἐναρέτου ἀνδρός. Ἀλλὰ διὰ
νὰ τιμήσωμεν ἀνηχόντως τὸν Μαζαρίτην, εἶναι
χρεῖα νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὰς προξέας του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

